

Višestruko iznimno vrijedan Zbornik u čast Stipi Botici
Tragovi tradicije, znakovi kulture. Uredili Evelina Rudan,
Davor Nikolić i Josipa Tomašić. Zagreb: Hrvatska
sveučilišna naklada – Hrvatsko filološko društvo –
Matica hrvatska, 2018., 746 str.

Uz sedamdesetu obljetnicu rođenja prof. dr. sc. Stipe Botice publiciran je zbornik *Tragovi tradicije, znakovi kulture: zbornik u čast Stipi Botici*. Zbornik obuhvaća 45 priloga, a počinje *Proslovom* iza kojega je *Curriculum vitae* slavljenika. Prof. emeritus dr. sc. Stipe Botica rodio se u Otoku Dalmatinskom 23. veljače 1948. Osnovnu školu završio je u rodnom mjestu, klasičnu gimnaziju u Sinju, a na Filozofskom fakultetu u Zagrebu završio je studij jugoslavenskih jezika i književnosti i latinski jezik i rimsku književnost, magistrirao te doktorirao 1986. godine. Radio je kao srednjoškolski profesor, a od 1984. kao asistent na Katedri za usmenu književnost na Filozofskom fakultetu Sveučilišta u Zagrebu. Na tom je fakultetu bio docent (1987. – 1992.), izvanredni profesor (1992. – 1997.), redoviti profesor (1997. – 2002.) te redoviti profesor u trajnom zvanju od 2002. godine. Profesor emeritus je od 2019. godine. Uz rad na matičnom fakultetu, od 1988. do 1992. radio je kao ugovorni profesor. Tri godine i jedan semestar radio je kao lektor i kao gostujući profesor na Karl-Franzens Universität Graz. Gostujući profesor bio je na svim fakultetima u Hrvatskoj te u: Mariboru, Pečuhu, Budimpešti, Mostaru, Ljubljani, Krakovu, Parizu, Skopju.

Od kolovoza 1991. bio je koordinator za društvene i humanističke fakultete i umjetničke akademije pri Operativnom štabu Sveučilišta u Zagrebu za rad sveučilišnih institucija u ratnim okolnostima.

Na Filozofskom fakultetu Sveučilišta u Zagrebu obnašao je dužnost prodekana za znanost od 1992./1993. do 1993./1994., a u dva mandatna razdoblja, od 1994./1995. do 1997./1998. bio je dekan te prodekan za financijska i organizacijska pitanja od akademske godine 1998./1999. do 1999./2000.

Od 1993. do 1998. bio je hrvatski predstavnik u predsjedništvu Međunarodnog komiteta folklorista i etnologa. Voditelj Zagrebačke slavističke škole bio je od 2000. do 2004. Predsjednik Povjerenstva za nematerijalnu hrvatsku kulturnu baštinu pri Ministarstvu kulture Republike Hrvatske bio je od 2004. do 2007. Dužnost predsjednika Upravnog vijeća Instituta za etnologiju i folkloristiku u Zagrebu obnašao je od 1995. do 2008. godi-

ne. Sveučilišni poslijediplomski doktorski studij hrvatske kulture na Filozofskom fakultetu Sveučilišta u Zagrebu utemeljio je 2005. godine. Pročelnik Odsjeka za kroatistiku Filozofskog fakulteta Sveučilišta u Zagrebu bio je u akademskim godinama 2006./2007. i 2007./2008.

Predsjednik Hrvatskoga filološkog društva bio je od 2007. do 2010. Na godišnjoj skupštini Hrvatskoga filološkoga društva 2012. izabran je za predsjednika organizacijskog odbora Šestoga hrvatskoga slavističkoga kongresa. Potpredsjednik Matice hrvatske bio je od 2014., a 2018. izabran je za predsjednika Matice hrvatske.

Dobitnik je više odličja, priznanja i zahvalnica: Medalja rada (1984), Povelja Filozofskog fakulteta u Zagrebu (2012), Judita za knjigu *Biblija i hrvatska tradicijska kultura* (2012), Nagradu Hrvatske akademije znanosti i umjetnosti dobio je za monografiju *Povijest hrvatske usmene književnosti* (2013), a ista knjiga ovjenčana je *Juditom* 2014.

Stručni i znanstveni rad Botice ogleda se u publiciranju monografija, stručnih i znanstvenih radova, sudjelovanja na znanstvenim skupovima i kongresima. Težište Botičina opusa na kroatističkim je temama, posebice onima usmenoknjiževne provenijencije i tradicijske kulture. Botica je publicirao 11 autorskih, 10 priređivačkih te 9 uredničkih knjiga; više od 100 znanstvenih i stručnih radova te preko 30 prikaza, recenzija i popularnih tekstova. Mentorirao je 110 diplomskih i završnih radova te bio mentorom ili komentorom četiriju magistarskih radova i devet doktorskih disertacija.

Zbornik *Tragovi tradicije, znakovi kulture: zbornik u čast Stipi Botici* podijeljen je u pet numeriranih blokova. U fokusu Botičinih znanstvenih interesa su i interferencije usmene i pisane književnosti koje se ogledaju u djelima Andrije Kačića Miošića, Filipa Grabovca, Luke Botića i Mihovila Pavlinovića.

Urednici su u I. bloku uvrstili priloge u kojima se govori o interferencijama usmene i pisane književnosti. Članak R. Pšihistal naslovljen je »Tradicijska kultura i Marulićeva *Judita* – tragom Botičina čitanja«, a autorica piše o višeglasju *Judite*, tradicijskoj kulturi, tradicijskom hodu kroz *Juditu* i tradicijskim čestitarskim ophodima. »Misao i djelo Pavla Rittera Vitezovića među hrvatskim preporoditeljima« prilog je J. Bratulića. V. Delbianco svoj prilog naslovila je »Kačićeva *Pismarica* u Istri.« I. Bošković piše o Botičinu i Meštrovićevu Kačiću. Kačićovo djelo ima odjeke i u Ukrajini, a o tome J. Paščenko piše u radu »Ukrajinske paralele stvaralaštva Andrije Kačića Miošića.« D. Sesar u radu »Hrvatski mitovi u slovačkom preporodnom pjesništvu« piše i o Nikoli Šubiću Zrinskom. »Od predaje do no-

vele ili o (domo)rodnoj (pri)povijesti *Povodkinje pod gradom Ozlom* Dragojle Jarnević« naslov je članka S. Cohe. »Ise Velikanovića *Otmica* kao kritika usmene junačke epike« rad je P. Pavličića. K. Nemeč autor je rada »Krlježa i Andrić – osobne relacije.« Autor piše o podrijetlu, životu i radu klasika hrvatske književnosti Krlježe i Andrića koji su rođeni u razmaku od 9 mjeseci. »Intertekstualnost i Zagrebačka škola« naslov je priloga D. Oraić Tolić. O svjetovima djetinjstva kasnih 1980-ih u suvremenim hrvatskim pripovijestima piše B. Koroman. »Tanka linija koja stvara priče. Tranzistornost pučkog: autorstvo i angažman u *Ljudima od voska* Mate Matešića« naslov je rada M. Protrke Štimec.

II. tematski blok počinje prilogom Lj. Marks »Priča o terenu ili teren kao priča« u kojem autorica evocira svoja terensko-istraživačka iskustva. O sinjskoj kazivačici Kati Čovo piše K. Batina navodeći kazivačičin primjer usmene priče »Žena bistra uma i topla kazivačica.« O Franu Gundrumu Oriovčaninu, najplodonosnijem zapisivaču usmene književnosti u križevačkom kraju piše T. Baran navodeći Gundrumove usmenoknjiževne doprinose. M. Dragić piše o povijesnim i etiološkim predajama iz Botičina rodnog mjesta, Otoka Sinjskoga. M. Brkić Vučina svoj prilog naslovila je »Predajno u romanu *Na Drini ćuprija*.« L. Bajuk autorica je članka »Međimurski pjevopis« koji počinje paradigmatom konstatacijom: »Povezanost čovjeka sa živim, neživim i transcendentnim okolišem prisna je i neraskidiva« (str. 313). T. Galović piše o povijesti, baštini i tradiciji sjeverozapadnoga dijela otoka Krka, ponajviše o Dubašljanskim kolejanima (kalendarima). Autor navodi jedan primjer koledve publiciran 1879. te primjer iz arhive obitelji Filipić Antona, Milovčići 1940. godine.

III. tematski blok počinje radom »Tragovi Biblije u hrvatskim srednjovjekovnim latinskim zapisima« u kojem M. Matijević Sokol piše o epigrafskim spomenicima, diplomatskom gradivu i statutima te narativima. »Stonski reljef majstora Skoronje« naslov je rada I. Fiskovića. U prilogu »Hrvatski biblijski prijevodi i inačice – od autora do izdanja« Z. Jelaska piše o popisima biblijskih prijevoda, poteškoćama u razgraničavanju izdanja i prijevoda, prijevodima Staroga zavjeta, Novoga zavjeta i cijele Biblije te Novozavjetnom tekstu Navještenja Isusova rođenja. C. Pavlović piše o biblijskoj basni ističući da je Stipe Botica držao važnim ukratko predstaviti svojstva basne te rasprostranjenost te vrste usmenoknjiževnih priča i povijesni razvoj. »Interpretacija i metodički pristup *Knjizi o Joni*« članak je D. Slavića koji ističe da je u tumačenju Jonine knjige moguće primijeniti tri temeljna postupka. U prilogu »Opisi čuda u sinoptičkim evanđeljima i jednostavni usmeni oblici: nacr« S. Delić citira evanđeliste Mateja, Marka i

Luku. I. Banković-Mandić piše o biblijskim motivima i temama u inojezičnom hrvatskom ističući: »(...) da je za inojezičnog govornika poučavanje o društvu i kulturi zajednice čiji jezik uči bitno (...)« (str. 449).

IV. tematski blok počinje prilogom »Zeleni Juraj i hrvatska tradicijska kultura« G. P. Šanteka koji ističe Botičine iznimne doprinose hrvatskoj tradicijskoj kulturi koja je važna sastavnica za identitet jedne nacije i naroda ukazujući da »pučka kultura, jednom kad se u nju uđe i nauči je se čitati otkriva se važnim vrelom inspiracije i medijem za putovanje vremenom i prostorom, kojim su prolazili oni koji su njezini nositelji, u našem slučaju hrvatski puk« (str. 465). A. Zaradija Kiš piše o jednorogu: zagonetnom biću naših prostora navodeći da više od četiri tisućljeća na dalekoistočnim prostorima a dva i pol tisućljeća na europskom prostoru jednorog nadahnjuje: »putnike, zoologe, etnologe, filologe, povjesničare, pjesnike i umjetnike svih žanrova« (str. 477). S. Marjanić autorica je rada »Lunarna mitologija – primjer Nodilove *Mitologije prirode*« u kojem piše o mitologiji Mjeseca te Nodilovoj *Mitologiji prirode* i indoeuropskoj komparativnoj mitologiji. »Translokacija sakralnih predmeta i građevina i hodočasničkih mjesta« prilog je J. Grbić Jakopović koja piše o čudesnom i nadnaravnom – o onom u što ljudi vjeruju na primjerima čudotvornoga kipa Majke Božje Bistričke, čudotvorne slike Majke Božje Trsatske, čudotvorne slike Gospe Sinjske, poklonca sv. Ane u Bistrincima, čudotvornoj slici Majke Božje u Kloštaru, Gospi od Škoja na Pelješcu, Podmilačju kod Jajca. J. Čapo u članku »Kako se to može biti Hrvat u Njemačkoj? Načini bivanja u transnacionalnom prostoru« bavi se iseljeničkom tematikom. »Kako se kalio kapitalistički Božić. Potrošačka artikulacija Božića u ranoj fazi ekonomske tranzicije u Hrvatskoj« rad je u kojem M. Kolanović, pored ostaloga, piše o transformaciji tradicijske kulture, o ideološkim zamatanjima tradicije, reklamnoj artikulaciji suvremenog Božića. »Ah, taj folklor« prilog je Z. Vitez koja piše o ansamblu Lado koji je osnovan 1949. godine. U poglavlju *Folklor na sceni* autorica navodi: »U dugoj povijesti izvođenja folklor na sceni naši folkloristi opisuju izvedbe moreške u Dalmaciji u svečanim važnim državnim prigodama, pri posjetima članova kraljevskih obitelji ili drugih visokih gostiju (potkraj 18. te u 19. i 20. stoljeću)« (str. 552). »Glazbena kultura grada Sinja od 18. stoljeća do 1958. – od djelatnosti braće franjevac do osnutka prve glazbene škole« rad je H. Breko Kustura u kojem autorica piše o glazbenom suživotu crkvene i svjetovne glazbe, počecima crkvene glazbe i prvim franjevačkim svjedočanstvima iz 18. stoljeća, kraju 19. stoljeća i novim perspektivama u 20. stoljeću: suživotu različitih glazbenih fenomena te svjetovnom muziciranju. O glazbi kao čimbeniku oblikovanja

identiteta piše I. Hraste Sočo ističući: »Kulturni identitet kao dio identiteta nekog naroda zasigurno je, ako ne najautentičniji, onda svakako jedan od autentičnijih dijelova nacionalnog identiteta« (str. 569).

V. blok počinje prilogom »Pogled u najstariju otočku antroponimiju« suautora T. Bošnjak Botica i I. Botice koji navode da je prema pisanom vrelu najstariji Otočanin vlaški vojvoda Tvrdoš Berislavić, a najstarija matična knjiga krštenih u župi Otok obuhvaća razdoblje od 1747. do 1776. O strukturnim i jezičnim obilježjima zagrebačkih grafita pišu R. Đurđević i M. Gulešić Machata. M. Popović i Ž. Fink suatorice su članka »O hrvatskim i ruskim poslovicama (i frazemima) s komponentama *kruh*, *хлеб* i njima srodnima«. »Zajednički slavenski korijeni u somatizmima *glave*« rad je N. Pintarić. Članak »Čakavština kozerija *Franina* i *Jurina* iz *Naše sloge*« napisala je L. Pliško. U radu »Jedan rječnik za sva vremena. *Hrvatsko-poljski rječnik* – Benešićev prinos hrvatskoj leksikografiji« I. Vidović Bolt navodi crtice iz biografije Julija Benešića te piše o važnosti *Hrvatsko-poljskoga rječnika*. »Strani jezikoslovci u proučavanju hrvatskih organskih idioma« rad je J. Lisca u kojem autor piše da su se dijalektološka proučavanja u svjetskim razmjerima javila dosta kasno u 19. stoljeću, a prvi hrvatski dijalektolog bio je Antun Mažuranić (brat hrvatskoga bana i književnika Ivana Mažuranića). G. Kišiček piše o važnosti epideiktičkog govorništva kroz povijest. E. Hercigonja-Mikšik autorica je članka »O raskoraku između rječničkih opisa i pragmatičnih značenja riječi, izreka i fraza«. Zbornik završava člankom H. Delaš »O glagolskome naglasnom sustavu«.

O iznimnom ugledu u znanstvenoj, prosvjetnoj i kulturnoj zajednici Stipe Botice zorno svjedoči zbornik *Tragovi tradicije, znakovi kulture: zbornik u čast Stipi Botici* u kojem je svoje priloge dalo 45 znanstvenika. Zbornik ima višestruku iznimnu vrijednost koja se ogleda u doprinosima filologiji, etnologiji i antropologiji, povijesti, glazbenoj umjetnosti, sociologiji.

Marko Dragić

